

Rudolf Steiner - Michaelská imaginace

Michaelská imaginace se má číst o svátku Michaelově v 8 hodin večer v upomínku dne a hodiny, kdy Dr. Rudolf Steiner naposledy vstoupil do přednáškové místnosti v truhlárně Goetheana. Nejprve jako jeho odkaz meditace Michaelova a pak imaginace sama.

Meditace:

Sonnenmächten Entsprössene,
leuchtende, Welten begnadende
Geistesmächte; zu Michaels Strahlenkleid
seid ihr vorbestimmt vom Götterdenken.

Er, der Christusbote, weist in euch
Menschentragenden, heiligen Welten-Willen;
ihr, die hellen Aetherwelten-Wesen
trägt das Christuswort zum Menschen.

So erscheint der Christuskünder
den erharrenden, durstenden Seelen;
ihnen strahlet euer Leuchte-Wort
in des Geistesmenschen Weltzeit.

Ihr, der Geist-Erkenntnis Schüler,
nehmet Michaels weises Winken,
nehmt des Weltenwillens Liebe-Wort
in der Seelen Höhenziele wirksam auf.

Moci ducha, jež jste vzešly ze slunečních Mocností,
Vy, jež svítíte a milost přinášíte světům –
božské bytosti Vás předurčily myšlením
jako paprskové roucho Michaela.

On sám, posel Krista, ve Vás řídí
svatou vůli světa, která nese lidi –
Vy, jež bytosti jste jasné éterových světů,
přinášíte slovo Krista k člověku.

Tak se jeví zvěstovatel Krista duším,
které v žízni touží dočkati se –
jim tak září Vaše slovo svítivé

ve světovém věku duchovního člověka.

Vy, kteří jste žáky v poznávání Ducha –
přijímejte moudrá pokynutí Michaela,
přijímejte slovo lásky vesmírové vůle
působivě do vznešených cílů duší.

(B.Hr.)

Vzhledem k událostem, které jsou přístupny smyslovému postřehování člověka, žijeme dnes zevně, pokud jde o události, v době těžkých zkoušek lidstva, zkoušek, které se nutně musí stávat vždy těžšími a těžšími. Žijeme v době, v níž se propadne do propasti množství starých civilizačních forem, na nichž lidé ještě omylem lpí, v době, kdy se silně uplatní požadavek, že lidé musí dospět k mnohému novému. Nelze probouzet v lidské mysli nějaké optimistické naděje – řekl jsem to již mnohokrát, - chceme-li hovořit o tom, co se bude dít v lůně věku zatím pro vnější život lidstva.

Vlastně ani není vůbec možné o významu toho všeho, co se tu zevně odehrává, pronést nějaký platný úsudek, jestliže nepřihlédneme také k tomu, co se za smyslovým závojem děje právě jako nadsmyslové světové události určujícím, směr udávajícím způsobem.

Nuže je již tomu tak, že když se člověk dívá ven do světa svým obyčejným fyzickým okem, jakož se i pozorně obrací svými ostatními fyzickými smysly k tomu, co jej obklopuje, že tu prostě postřehuje to, co označujeme jako fyzické ovzduší země, že vidí do něho jakoby vestlány bytosti různých přírodních říší, jakož i vše to, co se v celém tom prostředí děje, co se děje na příklad při utváření povětrnosti a počasí během roku. Že tedy člověk má toto všechno před sebou je zevním stavem skutečnosti, vyplývajícím prostě z toho, že exponuje své smysly do zevního světa.

Avšak za tímto ovzduším, za ovzduším prozářeným, prosvětleným sluncem, je pro to, co můžeme nazvat duchovními orgány, postřehnutelný ještě svět jiný, smíme říci svět naproti smyslovému vyšší, svět, v němž prozaňuje, probleskuje a děje se v jakémsi světle, v jakémsi světle duchovním, v jakémsi světle astrálním určitá duchovní bytostnost a duchovní skutečnosti, které pro celkový vývoj světa a člověka nejsou věru o nic méně významné, než to, co se odehrává historicky v zevním ovzduší na vnějším povrchu země.

A když nyní ten, kdo do takových věcí může dnes vniknout, proputovává – řekl bych – oblasti astrálního světa, jako je možné zde na zemi proputovávat určité krajiny, tu nalézají v tomto astrálním světle – řekl bych – duchovním písmem napsané jakési směrové tabulky, jako je nalézáme též na rozcestích zde na zemi. Nuže tyto směrové tabulky astrálního světa mají svou zcela určitou zvláštnost a nejsou jen tak beze všeho srozumitelné, a to i pro toho,

kdo – řekněme – dovede již číst v astrální světě. V duchovním světě tomu není totiž vždy tak, že by nám byly činěny věci srozumitelné tím nejpohodlnějším způsobem, nýbrž naopak to, co se v duchovním světě projevuje a přichází z něho k nám vstříc, to nám často ukládá hádanky. A my pak musíme vnitřním bádáním, vnitřním prožíváním toho nebo onoho teprve vystihnout, co – řekl bych – vlastně znamená takovýto nápis na duchovní směrové tabulce.

A tak právě nyní v této době, ostatně již po desetiletí, ale s obzvláštní silou to promlouvá k člověku v této době těžkých zkoušek lidstva, možno číst ve světle astrálního světa, jestliže duchovně putujeme zemí duchů, pozoruhodnou průpověď. Můžeme to přirovnat k něčemu prozaickému, ale pro svůj vnitřní význam nezůstane v tomto případě prozaické prozaickým. Jako se právě setkáváme na svých pozemských cestách s určitými směrovými tabulkami, na nichž je možné v poetičtějších krajinách číst to neb ono, tak také v astrálním světě nalézáme podobné duchovní směrové tabulky, jež skrývají v sobě určitý hluboký význam. A tak, řekl bych, vždy znovu a znovu, v témž opakování nalézáme zde následující průpověď, která je velmi významným duchovním písmem vepsána v této době do astrálního světla:

Ó člověče,
ty utváříš je ke své službě,
ty projevuješ je podle hodnoty jeho látky
ve mnohých ze svých děl.
Spásou ti však bude teprve, až se ti projeví
vznešená moc jeho ducha.

Jak jsem již řekl, tyto věci, jež odkazují člověka na něco významného a jsou zapsány v astrálním světě, ty se staví před člověka jako jakási záhada, která musí být řešena, ty se staví tak, aby tíž byl nucen uvést své duševní síly v činnost.

Právě v těchto dnech je nám možné přispět určitým způsobem k rozřešení této vlastně zcela prosté průpovědi, ale průpovědi pro dnešní lidstvo významné.

Vzpomeňme si ještě jednou, jak jsme si zde v četných úvahách ujasňovali průběh roku. Vždyť člověk si musí již jen čistě zevně uvědomovat běh roku tak, že na jaře vidí před sebou rašící, pučící přírodu, jak vše jako by ze země vyvěrá překypujícím rašícím životem, jak rostliny rostou a květy rozkvétají.

To vše se pak blíže k létu jaksí stupňuje, to vše v létě dosahuje jaksí svého vrcholu. Pak to k podzimu umdlévá, uvadá, a když nastává zima, tehdy to v lůně země zcela odumírá.

Avšak tento roční koloběh, který člověk v dřívějších dobách – protože se v něm uplatňovalo ještě jakési velmi instinktivní vědomí – světil určitými

slavnostmi, má také ještě jinou stránku. I o té byla zde již zmínka. Země je v době zimní sloučena – možno říci – se svými elementárními duchy. Tito elementární duchové se stahují v zimě do lůna země, bydlí tu u připravujících se kořenů rostlin a u jiných přírodních bytostí, které za zimy dlí v zemi. Potom, když přijde jaro, země se jakoby otevírá a jaksi tuto svou elementární bytost vydechuje. Elementární duchové vystupují jakoby z hrobky a stoupají vzhůru do ovzduší. Kdežto za zimy přijali do sebe vnitřní zákonitost země, dostává se jim, když se blíží k jaru, a zejména když přichází léto, čím dále tím více oné zákonitosti, která je jim vnucována hvězdami vesmíru a jejich pohyby. Když pak nastane doba vrcholného léta, tu to tam venku proudí a žije v okruhu země mezi elementárními bytostmi, které tiše a klidně dlely za zimy pod sněhovou pokrývkou, tu to kolotá a víří mezi těmito elementárními bytostmi takovými pohyby, takovými vzájemnými vztahy, jak jsou určovány zákony pohybu oběžnic, zákony utváření stálic atd., atd. A když nastane podzim, navracejí se jaksi tyto elementární bytosti zase k zemi. Tu se opět blíží k zemi, tu dostává se jim opět čím dále tím více také její zákonitosti, a jsou pak konečně za doby zimní zemí jaksi zcela vdechnuty, kdy pak opět tiše a klidně v jejím lůně spočívají.

Kdo je s to tento roční koloběh spoluprožívat, cítí, jak je jeho celý lidský život takovýmto spoluprožíváním nesmírně obohacován. Člověk dnešní doby prožívá vlastně jenom – a i to spíše jen temně, neuvědoměle – fyzicko-éterické děje svého vlastního těla, děje, jež se odehrávají uvnitř jeho kůže. Takto prožívá svoje dýchání, prožívá svůj krevní oběh. Avšak to, co působí v průběhu roku venku v povětrnosti a počasí, co žije v rozlévání se semenných sil, v plodivosti sil zemských, ve svítivosti sil slunečních, to vše je pro celkový život člověka, i když si to neuvědomuje, neméně důležité, neméně účinné, jako to, co se – dejme tomu – odehrává v něm jako dýchání a krevní oběh, jsouc ohraničeno kůží. Jak slunce dopadá na některou oblast země, co tu vyvolává svým hřáním, svým zářením, to prožívá člověk společně. A když přijímá anthroposofii ve správném smyslu, když nečte anthroposofii jen jako nějaký senzační román, nýbrž čte ji tak, že anthroposofií sdělované poznatky se stanou skutečně obsahem jeho mysli, tu vychovává ponenáhlu své srdce a svou duši k spoluprožívání toho, co se během roku děje venku. A jako prožíváme denní běh v ranní svěžesti, v připravenosti k práci dopoledne, v ozývání se hladu, v dostavení se únavy navečer, jako tu pocítujeme vnitřní děje, vnitřní proudění a žití sil a hmoty uvnitř své kůže, tak můžeme tím, že si vštěpujeme v mysl anthroposofické ideje, zcela odchylné od popisu smyslových událostí, připravovat svou mysl natolik, aby se stala skutečně vnímavou, senzitivní pro to, co působí a žije v průběhu roku. A pak můžeme toto spoluprožívání roku stále víc a více v sobě prohlubovat, obohacovat, pak můžeme opravdu dosáhnout toho, že – řekl bych – nežijeme jako lidé jen tak kysele uvnitř své kůže a nenecháváme vnější věci míjet kolem sebe, nýbrž pak se můžeme dožít toho, že ve své mysli sami kveteme s každou květinou, že ji vnitřně spoluprožíváme, že prožíváme společně rozpuštění pupy, že v krůpěji rosy, v níž se třpytí sluneční paprsky, že ve třpytícím se světle prožíváme ono

obdivuhodné tajemství dne, jež se projevuje zítřka právě ve třpytících se rosných krůpějích. Tímto způsobem pak můžeme dospět k překonání onoho šosácky-prozaického spoluprožívání vnějšího světa, jež se projevuje tím, že v zimě oblékáme svůj zimník, v létě že si oblékáme lehčí šaty a že si bereme deštník, když prší. Když se uschopníme až k spoluprožívání tohoto žití a dění věcí a skutečností v přírodě, teprve pak vlastně průběhu roku opravdu porozumíme.

Tehdy však, milí přátelé, když jaro jde světem, když se blíží léto, je člověk skutečně též svým srdcem, svou duší při tom, jak se kolem něho rozvíjí pučící, rašící život, jak elementární duchové venku víří a létají v liniích, vnučovaným jim oběhem planet, tu se vžívá svým žitím v době plného léta ven do kosmického života, který ovšem utlumuje jeho bezprostřední vnitřní život, ale při tom ho vyvádí v jeho vlastním prožívání – řekli bychom – v kosmickém bdělém spánku v době vrcholného léta ven do spoluprožívání planetárních dějů.

Dnes je pak tomu tak, že se člověk domnívá prožívat přírodu, když prožívá to pučící, rašící, to rostoucí a klíčící, když prožívá dospívání v plody. Je tomu již tak, že dnes má člověk více srdce a smyslu, i když to nemůže spoluprožívat oním intenzivním způsobem, jak jsem to popsal, pro to klíčící a plodivé v přírodě, než pro to, co v ní s přibližujícím se podzimem odumírá a ochabuje.

Ale vlastně, milí přátelé, zasloužíme si toto prožívání vzrůstu, klíčení a dospívání v plody jen tenkrát, jestliže dovedeme též stejně, když se léto chýlí ke konci a blíží se podzim, prožívat ochromování, umrtvování a opadávání života, jestliže se dovedeme stejně vžívat do života uvadajícího, k němuž dochází na podzim. A když chceme vystoupit v kosmickém bdělém spánku za vrcholného léta vzhůru s elementárními bytostmi do oblasti, kde se planetární působnost rozvíjí jaksi zevně a také potom vnitřně v naší duši, pak musíme také chtít sestupovat dolů pod mrazivý příkrov zimy, pod její sněhovou pokrývku k tajemstvím, jež jsou tu uprostřed zimy skryta v lůně země, pak musíme chtít spoluprožívat na podzim odumírání a uvadání přírody.

Potom by však člověk, kdyby spoluprožíval jen toto uvadání přírody, tak jako spoluprožívá její vzrůst a rašení, mohl ve svém nitru též jaksi jen spoluodumírat. Neboť staneme-li se právě senzitivnějšími na jedné straně pro všechno to, co tajemně v přírodě žije a tká, a tím živě spoluprožíváme rašení, klíčení a dospíváme v plody, tu jsme též schopni spoluprožívat skutečně živě i to, co se v přírodě odehrává na podzim. A bylo by pro člověka neutěšené, kdyby toto musel prožívat jen v podobě přírodní, kdyby dosáhl jen přírodního vědomí o tajemstvích podzimu a zimy, tak jako samozřejmě nabývá přírodního vědomí o tajemstvích jara a léta. Ale když se blíží podzim a zimní dění, když se blíží doba Michaelova, tu musí člověk ovšem senzitivně spoluprožívat toto uvadání, odumírání, ochromování a umrtvování, ale nemusí se při tom tak jako v létě oddávat jen vědomí přírodnímu, tehdy se musí naopak právě oddávat

sebevědomí. Musí v době, kdy zevní příroda odumírá, postavit proti vědomí přírodnímu sílu svého sebevědomí.

A tu, milí přátelé, stojí zde opětně postava Michaelova. A když člověk, podnícený anthroposofií, přichází k takovému zážitku přírody, k takovému přírodnímu vědomí, tím však též k takovému podzimnímu sebevědomí, tu bude opětně stát před ním v celé své majestátnosti obraz Michaela s drakem, bude stát před ním to, co pociťuje člověk v blížící se době podzimní, když přemáhá přírodní vědomí sebevědomím. A k tomu dochází, když je s to prožívat také umrtvující, odumírající vnitřní podzim a vnitřní zimu. A v prožívání odumírajícího podzimu a odumírající zimy se bude moci vynořit před ním jako mohutná imaginace, jako výzva k vnitřnímu činu, obraz Michaela s drakem.

Tu však pro člověka, který se k tomuto obrazu probouje z dnešního duchovního poznání, bude tento obraz, právě tím, že jej procítí, vyjadřovat něco opravdu mohutného. Pak se mu objeví, když se doba vrcholného léta počne nachylovat a vždy víc a více se nachýlí, když po době svatojánské přijde červenec, srpen a přiblíží se září, jak se spoluvyžil ven do bdělého spánku vnitřního planetárního prožívání s elementárními bytostmi země, a uvědomí si, co to vlastně pro něho znamená, když to vše prožívá. Nuže, čím je vlastně toto spoluprožívání?

Je to ve skutečnosti jakýmsi vnitřním spalovacím dějem, který si ovšem nesmíme představovat jako spalovací děj vnější, neboť všechny děje, které ve vnějším světě mají určitou podobu, žijí též v lidském organismu, avšak stávají se zde jinými.

A tak tomu vsutku je, že když člověk jde s rokem, že se v jeho organismu dějí stále jiné pochody. To, co působí během léta, v době jeho vrcholení, to je jakýmsi vnitřním protkáváním sírou, tím, co – řekl bych – zevně-hrubě je hmotně naznačeno v síře. Je to vnitřní sulfurizace, kterou člověk v době letní, když spoluprožívá letní slunce a jeho účinky, prožívá ve své fyzicko-éterické bytosti. To, co má člověk v sobě jakožto pro sebe potřebný hmotný sulfur, síru, to má pro něho za doby vrcholného léta zcela jiný význam, než za doby chladné zimy nebo za doby otevírajícího se jara. Ono siřičité v člověku je za vrcholného léta jakoby v ohnivém procesu. A náleží to právě k vývoji lidské přirozenosti během roku, že tento sulfurizační děj v nitru člověka přichází v době vrcholného léta do jakéhosi zvláště stupňovaného stavu. Hmota, nacházející se v různých bytostech, má věru ještě jiná tajemství, než se právě materialistické vědě může zdát.

Tak je všechno fyzicko-éterické v člověku – abychom užili slov Jakuba Böhmeho – za doby vrcholného léta prožhaveno vnitřním sirným ohněm. To může zůstat skryto v podvědomí, protože je to jemný, intimní děj. Ale i když je tento proces jemný a intimní a tudíž pro obyčejné vědomí nepostřehnutelný,

přesto má právě tento děj, jak je tomu u takových dějů vůbec, nesmírně pronikavý význam pro dění ve vesmíru.

A tak tento sulfurizační proces, který se děje v lidských tělech v době kulminace léta, tento proces – i když je, jak jsem řekl, jemný a mírný a nepostřehnutelný pro člověka samého – znamená něco nesmírného pro vývoj kosmu. Když lidé v létě vnitřně sulfuricky svítí, děje se ve vesmíru mnoho. V době svatojánské se stávají svítivými nejenom svatojánské mušky, nýbrž při pohledu dolů z ostatních oběžnic se stává svítivým pro éterické oko jiných planetárních bytostí také nitro člověka.

To je děj sulfurizační. Lidé se počínají uprostřed léta pro ostatní planetární bytosti svítivě třpytit do vesmírného prostoru právě tak, jako se na louce v době svatojánské rozzařují svým světlem svatojánské mušky.

Avšak to, co vlastně, pokud jde o kosmické pozorování, milí přátelé, má majestátní krásu, neboť je to nádherné astrální světlo, jímž se lidé v době vrcholného léta do kosmu třpytí, to co je tak majestátně krásné, to dává na druhé straně zároveň podnět, aby se právě mohla k člověku přibližovat ahrimanská moc. Neboť s těmito v člověku sulfurizujícími látkami je ahrimanská moc nesmírně spřízněna. A tak na jedné straně vidíme, kterak se lidé ve světle svatojánském jaksi třpytí ven do vesmíru, ale na druhé straně též, jak se těmito, astrálním světlem ven do kosmu svítícími lidmi províjejí drakovité, hadovité útvary Ahrimanovy a snaží se je opříst, ovinout a stáhnout dolů do říše snů, do spánku, do podvědomí tak, aby se lidé touto klamnou hrou, kterou Ahriman s nimi provádí, mohli stát vesmírnými snílky, aby se tímto vesmírným snílkovstvím mohli stát kořistí ahrimanských mocností. To vše má význam též ve vesmíru.

A když právě v době vrcholného léta padají z určitého souhvězdí povětroně v mohutných rojích meteorů, když kosmické železo padá na zem, je v tomto železe, v tomto kosmickém železe, v tomto kosmickém meteorickém železe, v němž tkví tak nesmírně mocná léčivá síla, v tomto železe je zbraň bohů proti Ahrimanovi, jenž chce svítící lidi drakovitě ovinout. A síla, která spadá na zem v povětroních, v železe meteorů, je jakožto vesmírná síla tím, čím se hoření bohové snaží přemoci mocnosti ahrimanské, když se blíží podzim. A to, co se tu děje prostorově v majestátní velikosti ve vesmíru, když srpnové roje meteoritů září do záření lidí v astrálním světle, co se tu grandiosně děje venku, má svůj jemný, zdánlivě nepatrný, právě jenom prostorově nepatrný protějškový obraz v tom, co se děje v lidské krvi. Tato lidská krev, ta věru není prolnta železem tak hmotně, jak si to představuje dnešní věda, nýbrž je všude na podněty duchovnosti s duševností střelhbitě pronikána, prozařována tím, co jakožto železo vzařuje do krve, co se, potírajíc úzkost, strach, zášť, včleňuje jakožto železo do krve. Děje, probíhající v každé krvince, když do ní střelhbitě vniká sloučenina železa, jsou lidsky v malém do podrobností totéž, co se děje venku, když se povětroň svítivě, zářivě řítí vzdušným prostorem dolů. Ona prozařování železem, jež se pro krev a pro zbavování úzkosti

uskutečňují, jsou meteorickými účinky, odehrávajícími se v nitru člověka, neboť to, co se tu vzařuje železem do krve, to opravdu je zbavováním úzkosti, zbavováním strachu.

A tak, jako bojují bohové svými povětroni proti duchu, jenž by chtěl ze své hadí podoby šířit, vyzařovat strach po celé zemi, tím že vzařují železo, že je nechávají vzařovat do tohoto ovzduší strachu, které je nejsilnější, když se blíží podzim nebo když se vrchol léta chýlí ke konci, totéž co tu činí bohové venku, děje se v nitru člověka tím, že jeho krev je pronikána železem. Všechny tyto věci pochopíme teprve tehdy, jestliže pochopíme na jedné straně jejich vnitřní, duchovní význam, a na druhé straně poznáme též souvislost toho, co je v člověku tvořením síry, co je v člověku tvořením železa, s tím, co je ve vesmíru.

Teprve potom je s to člověk, který pohlíží venku na hvězdnou létavici, prolétající prostorem, říci si, naplněn jsa úctou k bohům: Co se děje tam venku v prostorových dálkách, to se děje v atomisticky malém měřítku také neustále v tobě, také v tobě padají tyto hvězdné létavice, když se spojuje železo s každou tvou krvinkou. Tvůj život je vlastně neustále pln drobných hvězdných létavic. A toto vnitřní padání létavic, jež je z jiné strany vlastně životem krve, toto vnitřní padání létavic, to nabývá zcela mimořádného významu právě tehdy, když se blíží podzim, když sulfurizační děj dostupuje svého vrcholu. A tak potom, když nastane ono třpytění, jež jsem popsal, kterým se stává člověk jakousi svatojánskou muškou, tu je tu protisíla proti vyživujícímu se v tom ahrimanském působení, tím, že se v nitru po milionech kmitají sršící krevní meteory.

To je ona souvislost vnitřního člověka s vesmírem. A pak zříme, jak zvláště z nervové organizace, jež prostupuje tělo člověka, vyzařuje směrem k mozku obzvláště mocně v oné roční době, kdy nastává podzim, něco sirného, něco sulfurického. Tu lze vidět takřka celého člověka jako fantom svítící sírou.

Ale do tohoto modravě žlutého ovzduší síry vzařují roje povětroňů, jež jsou obsaženy v krevním životě. To je druhý fantom. Kdežto fantom síry směřuje jako plující oblaka z dolní části člověka nahoru k hlavě, vyzařuje z hlavy dolů právě tvoření železa, přelévajíc se jako roje povětroňů do živoucího bytí krevního.

Takovým je tedy člověk, když se blíží doba Michaelova. Musí se naučit používat k utváření svého vědomí síly meteoritů ve své krvi. Musí se naučit světit slavnost Michaelovu tím, že ze slavnosti Michaelovy učiní právě slavnost přemožení úzkosti, slavnost neohroženosti, slavnost vnitřní iniciativy a vnitřní síly, a to tím, že slavnost Michaelovu učiní zároveň slavností nesobeckého sebevědomí.

Tak jako slavíme o Vánocích narození Vykupitele, jako slavíme o Velikonocích smrt a zmrtvýchvstání Vykupitele, jako slavíme v době

svatojánské kosmické rozprostření se lidských duší ven do vesmírných dálav, tak máme v době Michaelské, chceme-li Michaelské slavnosti opravdu rozumět, slavit to, co žije duchovně v sulfurizačním a meteorizačním ději člověka, který má v lidském vědomí žít v celém svém duševně-duchovním významu zvláště v době Michaelské. Takže si pak člověk řekne: Staneš se pánem tohoto děje – který se jinak bez tvého vědomí přírodně rozvíjí – staneš se pánem tohoto děje, když stejně tak, jako se vděčně přikláníš k narození Vykupitele o Vánocích, jako s hlubokým, vnitřním, duševním pohnutím prožíváš dobu velikonoční, budeš prožívat o této podzimní Michaelské slavnosti jak má v tobě růst vše, co se v člověku má vyvinout proti pohodlnosti, proti úzkostnosti, k vnitřní iniciativnosti, k svobodnému, silnému, statečnému chtění. Slavností silného chtění by měla být slavnost Michaelská. Bude-li tomu tak, sdruží-li se tak přírodní poznání s opravdovým duchovním lidským sebevědomím, dostane se slavnosti Michaelské správného koloritu, správného zabarvení.

Proto je opravdu nutnou, dříve než bude moci lidstvo pomýšlet na svěcení Michaelských slavností, obnova celého duševního smýšlení. Neboť právě tato obnova celého duševního smýšlení se má slavit při slavnosti Michaelské. Nikoli zevně nebo jako nějaká konvenční slavnost má být tato slavnost konána, nýbrž má být slavností, obnovující celého vnitřního člověka. Tím se skutečně musí Michaelská slavnost stát, jestliže má být důstojně ustanovena.

Pak vystoupí z toho všeho, co jsem popsal, znovu onen kdysi tak majestátní obraz Michaela s drakem. Ale pak se nám tento obraz Michaela s drakem maluje z kosmu. Pak se nám maluje sám drak, vytvářející své tělo v modravě žlutavém proudění síry. Vidíme se třpytit, zářit ze sirných par oblačně se tvořící podobu draka, nad něhož se pozvedá Michael, nad nímž Michael dává spatřovat svůj meč.

Ale zobrazujeme jen tehdy správně, malujeme jen tehdy správně, když ovzduší nebo prostor, v němž Michael rozvíjí svou nádheru, svou moc proti draku, když tento prostor vyplníme nikoli snad leccakými oblaky, nýbrž plujícími, ze železa pozůstávajícími roji meteoritů, které se tvoří mocí, proudící ze srdce Michaelova, které se slévají v železný meč Michaelův, jenž tímto z meteoritů utvářeným železným mečem přemáhá draka.

Pochopíme-li, co se děje ve vesmíru a v člověku, tu pak malujeme také kosmos z jeho sil. Pak nenanášíme z lidské libovůle tu neb onu barvu, nýbrž malujeme v souhlase s božskými silami svět, který se rozvíjí, pak malujeme celou bytost Michaela s drakem, jak se před námi může vznášet. Z bezprostředního nazírání na kosmos budeme takto moci dojít k obnově starých obrazů. Tu pak budeme s to zobrazovat, co je, a nikoli, co si dnes jednotliví fantastičtí lidé snad představují jako obraz Michaela s drakem. Potom však člověk bude rozumět a rozuměje přemýšlet, ale také i žít v ročním koloběhu vstříc podzimu svým myšlením, cítěním a chtěním. Pak tu bude počátkem podzimu stát před námi o slavnosti Michaelské obraz Michaela

s drakem, bude tu před námi stát jako něco, co má v událostech naší doby působit v člověku jako mohutná výzva, jako mocně povzbuzující síla. A pak též pochopíme, jak to odkazuje k něčemu, v čem se projevuje symptomaticky celý osud, ba snad tragika našeho věku.

Za posledních tří až čtyř století jsme vynalezli velkolepou přírodovědu, která působí v hmotnosti, která dala vzniknout velkolepé obsáhlé technice. Viděli jsme tuto techniku obzvláště se rozvíjet v posledních třech až čtyřech stoletích v tom, co bylo možné vykonat nejrozšířenější látkou, jakou na zemi nacházíme. Naučili jsme se téměř vše to nejpodstatnější a nejvýznamnější, co lidstvo v materialistickém věku vytvořilo, utvářet ze železa země. Díváme se na své lokomotivy, pohlížíme do svých průmyslových závodů, a vidíme všude, jak jsme železem, ocelí, která je jen přeměněným železem, jak jsme tu všude vytvořili celou tuto hmotnou kulturu. A v tom, k čemu bylo použito železa, vyjadřuje se velmi příznačně, jak jsme celý svůj světový názor, celý svůj život vybudovali na hmotě, jak jej stále ještě chceme na hmotě budovat.

To však vede člověka dolů. Může být z toho, co tu nastává, zachráněn jen tehdy, počne-li právě zde na tomto poli zduchovňovat, pronikne-li tím, co je atmosférické, nahoru ke zduchovnění, bude-li se obracet nejen k železu, které se v ocelárnách zpracovává na lokomotivy, nýbrž bude vzhlížet nyní též k železu meteorickému, které dopadá z kosmu na zem, které je zevním materiálem pro totéž z čeho se utváří síla Michaelova. Může se zachránit, podaří-li se mu uvědomit si mohutný význam tohoto: Zde na zemi používal jsi ve věku materialismu železa po způsobu svého nazírání na hmotu, a jako musíš tento svůj názor na hmotu vyvíjením přírodovědy přeměnit v duchovnědu, tak musíš od toho, čím ti železo bylo, vystoupit vzhůru k pochopení železa meteorického, k pochopení železa meče Michaelova. Pak ti z toho, co tu můžeš učinit, vzejde spása, - to, milí přátelé, je obsaženo v prűpovědi:

Ó člověče,
ty utváříš je ke své službě (železo),
ty projevuješ je (železo) podle hodnoty jeho látky
ve mnohých ze svých děl.
Spásou ti však bude teprve, až se ti projeví
vznešená moc jeho ducha.

Vznešená moc Michaela s mečem, kterýžto jeho meč se sám od sebe ve vesmírném prostoru seskupuje ze železa meteorického, jestliže dovede člověk moc železa ve hmotné kultuře zduchovnit v moci železa Michaelova, které mu dává proti pouhému vědomí přírodnímu jeho sebevědomí.

Viděli jste, že v této vűdčí prűpovědi astrálního světla je obsažen skutečně ten nejdůležitější požadavek doby, požadavek Michaelův.